

บทที่ 1 บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มนุษย์ถือได้ว่าเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าทางสังคม และเป็นจักรกลอันสำคัญในการพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้า หากบุคคลในสังคมนั้นมีความสมบูรณ์ทางสภาพ ร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสามารถปรับตนเองให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้ การพัฒนา ประเทศย่อมจะดำเนินไปด้วยดี ซึ่งมนุษย์ทุกคนมีความต้องการขั้นพื้นฐานทางร่างกายและจิตใจ ได้แก่ อาหาร ยารักษาโรค เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ความปลอดภัยและต้องการความรัก ความยกย่องนับถือ ความต้องการการแสดงออก ความต้องการการยอมรับว่า เท่าเทียมกันในสังคม (Maslow, 1987)

นอกจากนี้แล้วมนุษย์ในสังคมทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการตอบสนองจากสังคมที่เท่าเทียมกัน ไม่ว่าบุคคลจะอยู่ในสภาพร่างกายที่สมบูรณ์หรือบุคคลที่มีสภาพร่างกาย จิตใจ ปัญญา ที่บกพร่องหรือที่รวมเรียกว่า "คนพิการ" สำหรับบุคคลที่พิการนั้น มีความพร้อมทางกายน้อยกว่าบุคคลปกติ และยังมีสภาพจิตใจที่มีความกดดันมากกว่าปกติ หากความต้องการของตนเองได้รับการตอบสนองเท่าที่ตนเองหวังไว้ จะก่อให้เกิดความน้อยเนื้อต่ำใจในสภาพของตนและเกิดปมด้อย ถ้ามีมากก็จะเกิดความต้องการแยกตัวออกจากสังคม ถ้าเกิดสภาพเช่นนี้ขึ้นเมื่อไรก็จะเป็นปัญหาต่อการพัฒนาสังคมด้วย (สตีบ ธีรบุตร, 2520) ในอดีตที่ผ่านมานับหลายศตวรรษมาแล้วที่คนพิการยังไม่ได้รับการเอาใจใส่เท่าที่ควร สังคมไทยมองคนพิการเป็นผู้ด้อยโอกาสที่สุดในสังคม ไม่ได้รับการดูแลอย่างแท้จริง และเห็นคนพิการเป็นคนที่ไร้ค่า เป็นภาระของครอบครัวเป็นกาฝากของสังคม ความเชื่อและ เจตคติต่าง ๆ เหล่านี้ ทำให้คนพิการถูกมองว่าเป็นคนไม่ดีเป็นกาลกิณีของครอบครัวด้วยความเชื่อดังกล่าว มีผลทำให้ครอบครัวที่มีคนพิการต้องปิดบังซ่อนเร้น เนื่องจากความอับอายที่มีต่อสังคมภายนอก ในอดีตที่ผ่านมาผู้ที่เกี่ยวข้องไม่ได้ให้ความสำคัญต่อคนพิการมากนัก มองเห็นคนพิการเป็นเพียงคนที่ควรได้รับการสงเคราะห์มากกว่าที่จะได้รับการพัฒนาหรือให้โอกาสทางการศึกษา และไม่จำเป็นต้องเข้ารับการศึกษาคำทำให้คนพิการได้รับการศึกษาเพียงเล็กน้อยเท่านั้น จึงมีสิ่งปรากฏ ให้เห็นสภาพปัญหาการไร้สิทธิของคนพิการมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งจะเห็นว่า คนพิการมักเสียเปรียบคนทั่วไปในสังคมเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะมองในแง่ของการประกอบอาชีพ การศึกษาและการดำรงชีวิตประจำวัน ในสังคมทั่วไปคนพิการมิได้หมายความว่ามีความพิการทุก ๆ ด้าน ถ้าความสามารถที่มีอยู่ได้รับการส่งเสริมให้ถูกต้อง

เหมาะสม คนพิการก็สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเช่นเดียวกับคนปกติ : หรือคนพิการบางคนอาจทำงานได้ดีกว่าคนปกติด้วยซ้ำไป การศึกษาจึงเป็นโอกาสที่จะช่วยให้คนพิการดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างอิสระและไม่เป็นภาระต่อสังคม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2541) ได้รายงานไว้ว่า กลุ่มคนพิการที่ไม่ได้รับการศึกษา ส่วนใหญ่จะอยู่ในวัยผู้ใหญ่ จึงทำให้การศึกษานอกโรงเรียนเข้ามามีบทบาทกับคนพิการเป็นอย่างมาก โดยจะเข้ามาช่วยเหลือฝึกฝนอาชีพ และให้การศึกษแก่คนพิการ เพื่อยกระดับคุณภาพคนพิการให้สามารถดำรงตน และประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้อย่างมีความสุขตามอัตภาพ

ปัจจุบันแม้ว่าจะมีหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่รับผิดชอบและหยิบยื่นโอกาสให้แก่ผู้พิการอยู่มากแล้วก็ตาม แต่ยังคงขาดการประสานความร่วมมือในการอำนวยความสะดวกบริการเพื่อเชื่อมต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยเฉพาะด้านการประสานการจัดการศึกษาเพื่อวางรากฐานชีวิตที่ดีอย่างต่อเนื่อง และมั่นคงให้กับผู้พิการ ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความต้องการเป็นพิเศษ โดยการจัดรูปแบบการศึกษาที่เหมาะสม ดังนั้น การให้บริการด้านการศึกษแก่ผู้พิการนี้จึงต้องมีรูปแบบการศึกษาที่แตกต่างไปจากระบบที่รัฐจัดให้เป็นแบบบรรทัดฐานตามโรงเรียนทั่วไป ต้องมีกลไกการจัดบริการและการให้บริการที่มีความคล่องตัว มีความยืดหยุ่น และสอดคล้องต่อความเป็นจริงในสภาพชีวิตภูมิหลังเพื่อให้ได้รับการเติมแต่งข้อด้อย และการสนองตอบต่อความต้องการการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาให้กับกลุ่มผู้พิการได้อย่างแท้จริงทั่วถึงและเป็นธรรม เพื่อเสริมสร้างให้เขาสามารถดำรงชีวิตที่มีอยู่เปิดประตูแห่งโอกาสและทางเลือกอนาคตให้กับผู้พิการ ให้ได้รับการพัฒนาและการจัดการศึกษาทางเลือกที่เหมาะสมเพื่อทำให้เขาสามารถก้าวเดินสู่ความสุข ความสำเร็จที่มีความสมดุลทั้งร่างกาย จิตใจ สังคม และสติปัญญา สามารถพึ่งตนเองและอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างสร้างสรรค์ ทั้งนี้เขาจะได้ไม่ถูกจัดว่าเป็นผู้ด้อยโอกาสอีกต่อไปในอนาคต

การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับคนพิการที่ผ่านมา มิได้มีรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่แตกต่างไปจากการศึกษาที่จัดขึ้นสำหรับคนปกติ และคนพิการที่มีโอกาสได้เข้ารับการศึกษาตามหลักสูตรที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนจัดให้ ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีความพิการไม่มากนัก สำหรับผู้ที่มีความพิการค่อนข้างมากหรือมีความพิการซ้ำซ้อน แทบจะเป็นผู้ที่หมดโอกาสเข้ารับการศึกษา ทั้งนี้เพราะข้อจำกัดและอุปสรรคต่าง ๆ เช่น ผู้ปกครองบางรายมีเวลาละลายไม่ไปแจ้งเกิดหรือไม่ยอมนำผู้พิการเข้าไปรับการศึกษาในโรงเรียนและสถานศึกษา สถานที่ฝึกอบรมทางด้านอาชีพและสถานสงเคราะห์คนพิการยังไม่เพียงพอ และกระจายไม่ครอบคลุมทุก

พื้นที่ที่จะให้บริการกับคนพิการได้อย่างทั่วถึงและกว้างขวาง การขาดกลไกที่จะช่วยให้การจัดการศึกษาพิเศษให้เกิดการประสานงานและเกื้อหนุนซึ่งกันและกันอย่างต่อเนื่อง และที่ผ่านมากการจัดการศึกษาสำหรับผู้พิการมีปัญหาและอุปสรรคหลายด้านด้วยกัน เช่น การจัดการเรียนการสอน สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ซึ่งไม่เชื่อให้คนพิการเหล่านี้ได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับที่ วิจิตร ระวิวงศ์ (2536) ได้กล่าวว่า การจัดการศึกษาให้กับคนพิการได้ประสบปัญหาต่าง ๆ มากมาย ได้แก่

1. ปัญหาการขาดข้อมูลสถิติคนพิการที่แน่นอน
2. ปัญหาที่คนพิการส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับการบริการในด้านการศึกษา
3. ปัญหาด้านการขาดงบประมาณและบุคลากร
4. ปัญหาด้านการขาดความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้อง
5. ปัญหาเกี่ยวกับหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนสำหรับคนพิการโดยเฉพาะ
6. ปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม อาคารสถานที่ และอุปกรณ์ไม่เหมาะสม
7. ปัญหาเกี่ยวกับคนพิการเรียนสำเร็จแล้วไม่มีงานทำ
8. ปัญหาเกี่ยวกับอาชีพที่จัดไม่ตรงตามต้องการของคนพิการ ไม่สามารถสร้างรายได้ให้กับคนพิการ เพื่อเลี้ยงตนเองและครอบครัว

นอกจากนี้ การจัดการศึกษาในสถานสงเคราะห์คนพิการของกรมประชาสงเคราะห์ พบว่า การจัดการศึกษาให้กับคนพิการพบปัญหาด้านต่าง ๆ มากมาย เช่น ปัญหาด้านบุคลากร ที่ให้การศึกษายังขาดความรู้และประสบการณ์ในการถ่ายทอดความรู้ ปัญหาด้านหลักสูตรไม่สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาจำนวนผู้พิการที่เข้ามาอยู่ในสถานสงเคราะห์มากกว่าที่กำหนด ปัญหาด้านงบประมาณเพื่อจัดการเรียนการสอน ปัญหาอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกไม่เอื้อต่อสภาพของผู้เรียน ปัญหาด้านบุคลากรไม่มีโอกาสเพิ่มพูนความรู้เนื่องจากต้องดูแลผู้เรียนในสถานสงเคราะห์ที่แต่ละแห่งมีเป็นจำนวนมาก ตลอดจนเนื้อหาวิชาที่เปิดสอนยังไม่สามารถสนองตอบความต้องการของผู้เรียนและตลาดแรงงานได้ และผู้เรียนไม่สามารถนำความรู้ไปใช้ในการประกอบอาชีพได้ จะเห็นได้จากผู้เรียนที่ผ่านการพัฒนาและฝึกอาชีพจากสถานสงเคราะห์แล้ว ยังไม่สามารถหางานทำได้ และยังคงอยู่ในโรงงานอารั้งของศูนย์ฝึกอาชีพเป็นจำนวนมาก (กรมประชาสงเคราะห์, 2541)

จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองศูนย์สงเคราะห์คนพิการ (พนม อินทร์จันทร์, สัมภาษณ์ 12 มกราคม 2543) พบว่า การจัดการศึกษาในศูนย์สงเคราะห์คนพิการเป็นการให้เปล่าหมดทุกอย่าง ตั้งแต่เรื่องของการเรียนการสอนเสื้อผ้า อาหาร ที่พัก วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนทั้งด้านวิชาสามัญและอาชีพ ดังนั้นในขณะนี้ทางศูนย์จึงกำลังประสบปัญหาด้านงบประมาณ อาคารสถานที่ โรงฝึกงาน วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนด้านต่าง ๆ

จากปัญหาดังกล่าว ทำให้ทราบว่าศูนย์สงเคราะห์คนพิการ ซึ่งเป็นผู้จัดการศึกษามีปัญหาและอุปสรรคในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้กับคนพิการในศูนย์หลาย ๆ ด้าน ซึ่งเป็นการทราบข้อมูลเพียงฝ่ายเดียวในฐานะผู้ให้บริการ ถ้าจะให้การจัดการศึกษาของคนพิการกลุ่มนี้ไปในทิศทางเดียวกันและมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน จึงควรที่จะศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการการเรียนการสอนการศึกษานอกระบบโรงเรียนของคนพิการที่มาเข้ารับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในศูนย์ฯ ซึ่งมีฐานะเป็นผู้รับบริการ โดยการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยอยากทราบว่าสภาพการจัดการเรียนการสอนการศึกษานอกระบบโรงเรียนของศูนย์มีสภาพและลักษณะอย่างไร และคนพิการซึ่งเป็นผู้เรียนเรามีปัญหาและอุปสรรคอะไร รวมทั้งมีความต้องการการเรียนการสอนการศึกษานอกระบบโรงเรียนในด้านอะไรบ้าง การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนในศูนย์ฯ นี้ ได้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนที่เป็นคนพิการอย่างไร ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการการเรียนการสอนการศึกษานอกระบบโรงเรียนของคนพิการที่อยู่ในศูนย์สงเคราะห์คนพิการ เขตภาคกลางโดยจะศึกษาจากคนพิการที่เข้ารับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในศูนย์สงเคราะห์คนพิการ เขตภาคกลาง พร้อมนำเสนอแนวทางการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนการศึกษานอกระบบโรงเรียนของผู้เรียนเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนในศูนย์สงเคราะห์คนพิการ เขตภาคกลาง จำนวน 4 แห่ง อันได้แก่ ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ศูนย์บริการสวัสดิการสังคมเฉลิมพระชนมพรรษา จังหวัดลพบุรี สถานสงเคราะห์คนพิการและทุพพลภาพพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการและสถานสงเคราะห์คนพิการและทุพพลภาพบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา เนื่องจากสถานสงเคราะห์คนพิการทั้ง 4 แห่ง เป็นศูนย์กลางที่จะรับผู้พิการที่มีภูมิลำเนาในเขตภาคกลางทั้งหมด และเป็นศูนย์สงเคราะห์คนพิการตัวอย่าง ซึ่งจะเป็นแบบอย่างสำหรับการดำเนินงานในด้านพัฒนาและฝึกอาชีพให้คนพิการในภาคอื่น ๆ ของประเทศไทย และจากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นพบว่าคนพิการทางการเคลื่อนไหวจะมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตภาคกลางมากที่สุด รองลงมาคือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ และภาคเหนือ ตามลำดับ (กรมประชาสงเคราะห์ 2542) การพัฒนาคุณภาพของคนพิการ จึงสมควรเริ่มจากกลุ่มคนพิการกลุ่มใหญ่ก่อน เพื่อนำผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ขยายผลออกไปยังภาคอื่น ๆ ต่อไป

ผลการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับความต้องการทางด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียนของกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ มีมากมายไม่ว่าจะเป็นกลุ่มผู้ใช้แรงงาน หญิงบริการ เยาวชน ประชาชน ในชุมชนแออัดและชนบท ฯลฯ แต่งานวิจัยที่เกี่ยวกับคนพิการมีจำนวนน้อยมาก¹ ซึ่งวิธีระนามศิริพงศ์พันธุ์ (2539) ได้กล่าวว่า งานวิจัยที่เกี่ยวกับคนพิการนั้นมีอยู่น้อย และที่พบเห็นไม่มากนักได้แก่ งานวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับปริญญาโท เมื่อนักศึกษาที่มีประสบการณ์ด้านคนพิการหรือสนใจเรื่องราวของคนพิการก็จะหยิบยกเอาเรื่องของคนพิการมาทำเป็นวิทยานิพนธ์ ซึ่งก็ยังมีจำนวนน้อยมาก งานวิจัยเรื่อง “การศึกษาสภาพ ปัญหา ความต้องการและแนวทางการดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอนของการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับคนพิการทางการเคลื่อนไหวในศูนย์สงเคราะห์คนพิการ เขตภาคกลาง” นอกจากจะมีการศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการการเรียนการสอนการศึกษานอกระบบโรงเรียนในศูนย์ฯ ตามที่กล่าวข้างต้นแล้ว ได้มีการศึกษาเปรียบเทียบความต้องการการเรียนการสอนการศึกษานอกระบบโรงเรียน จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษาของผู้เรียนในศูนย์ฯ เพื่อจะทราบว่าผู้เรียนที่มีความแตกต่างกันระหว่าง เพศ อายุ และระดับการศึกษา มีความต้องการการเรียนการสอนการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่ศูนย์ฯ จัดให้ จะมีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร รวมทั้งได้มีการนำเสนอแนวทางการดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอนการศึกษานอกระบบโรงเรียนของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่มีต่อความต้องการของผู้เรียน ซึ่งจะได้นำผลการศึกษาไปพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนในศูนย์ฯ ต่อไป และการศึกษาวิจัยนี้จะสามารถเป็นต้นแบบและแนวทางในการแก้ไขการเรียนการสอนของการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้มีคุณภาพตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อนำไปใช้ในการดำรงชีวิตและดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขเช่นเดียวกับคนปกติทั่วไปได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับการเรียนการสอนของการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับคนพิการทางการเคลื่อนไหวในศูนย์สงเคราะห์คนพิการ เขตภาคกลาง
2. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการเกี่ยวกับการเรียนการสอนของการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับคนพิการทางการเคลื่อนไหวในศูนย์สงเคราะห์คนพิการ เขตภาคกลาง จำแนกตามเพศ อายุและระดับการศึกษา
3. เพื่อเสนอแนวทางการดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอนของการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับคนพิการทางการเคลื่อนไหวในศูนย์สงเคราะห์คนพิการ เขตภาคกลาง

สมมติฐานของการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แนวความคิดเกี่ยวกับความแตกต่างกันระหว่างบุคคล (Individual Different) และแนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการ (Development) รวมทั้งงานวิจัยซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับงานวิจัยที่ศึกษามาใช้ในการตั้งสมมติฐานการวิจัย ซึ่งแนวคิดดังกล่าวได้กล่าวไว้ว่า “บุคคลทุกคนจะมีความแตกต่างกันจึงทำให้เกิดการรับรู้ ความสนใจ ทักษะ ความชำนาญและความสามารถที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะในเรื่องความแตกต่างกันในด้านเพศ ได้มีผู้ทำการศึกษาถึงคุณลักษณะต่าง ๆ ว่า เพศชายและเพศหญิงมีความแตกต่างกันในหลาย ๆ ด้าน เช่น โครงสร้างทางสรีระ ความคิดเห็น ความต้องการ ทักษะ ความเชื่อ รวมทั้งเรื่องของการตัดสินใจ ยังมีความแตกต่างกัน “(จำเนียร ช่างโชติ, 2534) และศิริพันธ์ ดำรงผล (2535) ได้กล่าวในลักษณะเดียวกันว่า “บุคคลแต่ละระดับอายุจะมีลักษณะพัฒนาการแตกต่างกัน โดยเฉพาะในวัยผู้ใหญ่จะมีทัศนคติ ความคิดเห็นและค่านิยมคงที่มากกว่าวัยเด็กและวัยรุ่น และความแตกต่างระหว่างเพศจะแสดงให้เห็นตั้งแต่ระยะทารกจนถึงวัยผู้ใหญ่ ทั้งสองเพศจะมีลักษณะทางชีววิทยาและการดำเนินชีวิตต่างกัน เพราะสังคมกำหนดบทบาททางเพศให้ชายและหญิงแตกต่างกัน” นอกจากนี้มีแนวความคิดเกี่ยวกับพัฒนาการ ซึ่งกล่าวไว้ว่า “พัฒนาการทางด้านต่าง ๆ ของมนุษย์ทั้งทางด้านกายภาพ วุฒิภาวะทางด้านร่างกาย อารมณ์และจิตใจ ตลอดจนพัฒนาการทางด้านสังคม บุคลิกภาพ สติปัญญา จะมีลักษณะของการกระทำที่แตกต่างกันไป ซึ่งการแสดงออกเหล่านี้ในแต่ละบุคคลย่อมแตกต่างกันหรือไม่เหมือนกัน บุคคลทุกคนย่อมถูกหล่อหลอมและได้รับประสบการณ์ที่แตกต่างกันทั้งสิ้น “(อุบลรัตน์ เฟิงสถิตย์, 2532) และจากผลการศึกษาของอุบลวรรณ รัชมิทัต (2533) ที่ได้ศึกษาทัศนคติของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกายต่อการจัดการเรียนการสอนการศึกษานอกโรงเรียนในสถานสงเคราะห์คนพิการ ภาคใต้ พบว่า นักเรียนชายและหญิงมีทัศนคติทางการเรียนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ พิชัย อมรรัตน์ (2533) ได้ศึกษาความคิดเห็นของคนพิการที่มีต่อกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพในจังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า คนพิการที่มีช่วงอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในโครงการตัดเย็บเครื่องหนัง ช่างไม้ครุภัณฑ์ และช่างซ่อมวิทยุและโทรทัศน์ และเรวัต ผ่องสุวรรณ (2536) ได้ศึกษาเรื่องความต้องการของการศึกษานอกระบบโรงเรียนของคนพิการในศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการพระประแดง พบว่า ผู้พิการที่มีอายุและระดับการศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่แตกต่างกันในด้านหลักสูตร บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ การประเมินผลและติดตามผลทั้งสายสามัญและสายอาชีพ โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานการวิจัยในลักษณะสมมติฐานแบบไม่ทิศทาง (Non - directional hypothesis) ดังนี้

1. ผู้เรียนที่มีเพศแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนของการศึกษานอกระบบโรงเรียนในด้านต่าง ๆ ทั้ง 6 ด้าน แตกต่างกัน
2. ผู้เรียนที่มีอายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนของการศึกษานอกระบบโรงเรียนในด้านต่าง ๆ ทั้ง 6 ด้าน แตกต่างกัน
3. ผู้เรียนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนของการศึกษานอกระบบโรงเรียนในด้านต่าง ๆ ทั้ง 6 ด้าน แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นผู้เรียนในศูนย์สงเคราะห์คนพิการ เขตภาคกลาง ซึ่งเป็นคนพิการทางร่างกายหรือทางการเคลื่อนไหวที่เข้ารับการศึกษาระดับอาชีวศึกษาในสถานสงเคราะห์ของเขตภาคกลาง 4 แห่ง จำนวน 253 คน ดังนี้

- 1.1 ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 45 คน
- 1.2 ศูนย์บริการสวัสดิการสังคมเฉลิมพระชนมพรรษา จังหวัดลพบุรี
จำนวน 40 คน
- 1.3 สถานสงเคราะห์คนพิการและทุพพลภาพพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ
จำนวน 78 คน
- 1.4 สถานสงเคราะห์คนพิการและทุพพลภาพบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา
จำนวน 90 คน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย คือ

- 2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่
 - เพศ
 - อายุ
 - ระดับการศึกษา

2.2 ตัวแปรตาม คือ สภาพ ปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับการเรียนการสอน ของการศึกษานอกระบบโรงเรียน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านครูผู้สอน ด้านกิจกรรม การเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและสภาพแวดล้อม ด้านการวัดผลและประเมินผล

ข้อตกลงเบื้องต้น

การวิจัยในครั้งนี้ ประชากรของแต่ละศูนย์จะมีจำนวนที่น้อยที่แตกต่างกัน แต่เมื่อ วิเคราะห์ข้อมูลแล้วคำตอบที่ได้ไม่แตกต่างกัน

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

สภาพการเรียนการสอน หมายถึง ลักษณะทั่วไปของการจัดการเรียนการสอนด้าน สายสามัญ และสายอาชีพ ของศูนย์สงเคราะห์คนพิการ เขตภาคกลาง ตามความคิดเห็นของ ผู้เรียนในศูนย์ฯ ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านครูผู้สอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และสภาพแวดล้อมและด้านการวัดและ ประเมินผล

ปัญหาการเรียนการสอน หมายถึง สิ่งซึ่งไม่เอื้ออำนวยหรือเป็นอุปสรรคที่เกิดขึ้น หรือคาดว่าจะเกิดขึ้น ในการเรียนของผู้เรียนและการสอนของผู้สอนด้านสายสามัญ และสาย อาชีพในศูนย์สงเคราะห์คนพิการฯ ตามความคิดเห็นของผู้เรียนในศูนย์ฯ ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านครูผู้สอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้าน สิ่งอำนวยความสะดวกและสภาพแวดล้อม และด้านการวัดและประเมินผล

ความต้องการ หมายถึง สภาพที่เป็นปัญหาเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ตามความต้องการ ของผู้เรียนในศูนย์ฯ ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านผู้สอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและสภาพแวดล้อมและด้านการวัดและ ประเมินผล

แนวทางการดำเนินงาน หมายถึง แนวทางในการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงสภาพ การเรียนการสอนในองค์ประกอบ 6 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านผู้สอน ด้านผู้เรียน ด้านกิจกรรม การเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล เพื่อให้สนองความ ต้องการของผู้เรียนในศูนย์ฯ

การเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการการเรียนการสอนของผู้สอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และสอดคล้องกับความต้องการและความสามารถของผู้เรียน:

คนพิการทางการเคลื่อนไหว หมายถึง ผู้ที่มีความบกพร่องทางร่างกาย เป็นผู้พิการที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตภาคกลาง อายุ 17 ปีขึ้นไป ซึ่งสำนักงานประชาสงเคราะห์จังหวัด นำส่งเข้ามาพัฒนาและฟื้นฟูสมรรถภาพในศูนย์สงเคราะห์คนพิการ เขตภาคกลาง ทั้ง 4 แห่ง ได้แก่ ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ศูนย์บริการสวัสดิการสังคมเฉลิมพระชนมพรรษา จังหวัดลพบุรี สถานสงเคราะห์คนพิการและทุพพลภาพพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ และ สถานสงเคราะห์คนพิการและทุพพลภาพบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา และมีความพิการและทุพพลภาพในระดับที่ช่วยเหลือตนเองได้

ศูนย์สงเคราะห์คนพิการ หมายถึง สถานที่ที่กรมประชาสงเคราะห์จัดสร้างขึ้น เพื่อให้การสงเคราะห์ฟื้นฟูสมรรถภาพทางกายและจิตใจ พัฒนาผู้พิการ รวมทั้งให้การศึกษาและการฝึกอาชีพให้กับคนพิการในศูนย์ฯ

เขตภาคกลาง หมายถึง จังหวัดที่เป็นที่ตั้งของสถานสงเคราะห์คนพิการทางร่างกายหรือทางการเคลื่อนไหว และเป็นศูนย์กลางในการรับผู้เรียนที่มีความพิการทางร่างกายหรือทางการเคลื่อนไหวเข้ารับการฝึกอาชีพ ได้แก่ จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดลพบุรี จังหวัดฉะเชิงเทรา

ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย

1. ทำให้ทราบสภาพ ปัญหา ความต้องการและแนวทางการดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอนการศึกษานอกระบบโรงเรียน สำหรับคนพิการในศูนย์สงเคราะห์คนพิการ เขตภาคกลาง ในด้านหลักสูตร ด้านครูผู้สอน ด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและสภาพแวดล้อม และด้านการวัดผลและประเมินผล
2. เพื่อเป็นแนวทางแก่ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้อง เพื่อปรับปรุงแก้ไขการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนในศูนย์สงเคราะห์คนพิการ เขตภาคกลาง ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
3. เป็นแนวทางในการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนในศูนย์สงเคราะห์คนพิการ เขตภาคกลางและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ข้อตกลงเบื้องต้น

การวิจัยในครั้งนี้ ประชากรของแต่ละศูนย์จะมีจำนวนที่น้อยที่แตกต่างกัน แต่เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลแล้วคำตอบที่ได้ไม่แตกต่างกัน

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

สภาพการเรียนการสอน หมายถึง ลักษณะทั่วไปของการจัดการเรียนการสอนด้านสายสามัญ และสายอาชีพ ของศูนย์สงเคราะห์คนพิการ เขตภาคกลาง ตามความคิดเห็นของผู้เรียนในศูนย์ฯ ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านครูผู้สอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และสภาพแวดล้อมและด้านการวัดและประเมินผล

ปัญหาการเรียนการสอน หมายถึง สิ่งซึ่งไม่เอื้ออำนวยหรือเป็นอุปสรรคที่เกิดขึ้นหรือคาดว่าจะเกิดขึ้น ในการเรียนของผู้เรียนและการสอนของผู้สอนด้านสายสามัญ และสายอาชีพในศูนย์สงเคราะห์คนพิการฯ ตามความคิดเห็นของผู้เรียนในศูนย์ฯ ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านครูผู้สอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและสภาพแวดล้อม และด้านการวัดและประเมินผล

ความต้องการ หมายถึง สภาพที่เป็นปัญหากับสภาพปัจจุบัน ตามความต้องการของผู้เรียนในศูนย์ฯ ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านผู้สอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและสภาพแวดล้อมและด้านการวัดและประเมินผล

แนวทางการดำเนินงาน หมายถึง แนวทางในการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงสภาพการเรียนการสอนในองค์ประกอบ 6 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านผู้สอน ด้านผู้เรียน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล เพื่อให้สนองความต้องการของผู้เรียนในศูนย์ฯ

การเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการเรียนการสอนของผู้สอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และสอดคล้องกับความต้องการและความสามารถของผู้เรียน

คนพิการทางการเคลื่อนไหว หมายถึง ผู้ที่มีความบกพร่องทางร่างกาย เป็น ผู้พิการที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตภาคกลาง อายุ 17 ปีขึ้นไป ซึ่งสำนักงานประชาสงเคราะห์จังหวัด นำส่ง เข้ามาพัฒนาและฟื้นฟูสมรรถภาพในศูนย์สงเคราะห์คนพิการ เขตภาคกลาง ทั้ง 4 แห่ง ได้แก่ ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ศูนย์บริการสวัสดิการสังคม เฉลิมพระชนมพรรษา .. จังหวัดลพบุรี สถานสงเคราะห์คนพิการและทุพพลภาพพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ และ สถานสงเคราะห์คนพิการและทุพพลภาพบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา และมีความพิการและทุพพลภาพในระดับที่ช่วยเหลือตนเองได้

ศูนย์สงเคราะห์คนพิการ หมายถึง สถานที่ที่กรมประชาสงเคราะห์จัดสร้างขึ้น เพื่อให้การสงเคราะห์ฟื้นฟูสมรรถภาพทางกายและจิตใจ พัฒนาผู้พิการ รวมทั้งให้การศึกษาและการฝึกอาชีพให้กับคนพิการในศูนย์ฯ

เขตภาคกลาง หมายถึง จังหวัดที่เป็นที่ตั้งของสถานสงเคราะห์คนพิการทางร่างกาย หรือทางการเคลื่อนไหว และเป็นศูนย์กลางในการรับผู้เรียนที่มีความพิการทางร่างกายหรือทางการเคลื่อนไหวเข้ารับการศึกษาระดับฝึกอาชีพ ได้แก่ จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดลพบุรี จังหวัดฉะเชิงเทรา

ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย

1. ทำให้ทราบสภาพ ปัญหา ความต้องการและแนวทางการดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอนการศึกษานอกระบบโรงเรียน สำหรับคนพิการในศูนย์สงเคราะห์คนพิการ เขตภาคกลาง ในด้านหลักสูตร ด้านครูผู้สอน ด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและสภาพแวดล้อม และด้านการวัดผลและประเมินผล
2. เพื่อเป็นแนวทางแก่ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้อง เพื่อปรับปรุงแก้ไขการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนในศูนย์สงเคราะห์คนพิการ เขตภาคกลาง ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
3. เป็นแนวทางในการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนในศูนย์สงเคราะห์คนพิการ เขตภาคกลางและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง